

Date: 29th October-2025

TA'LIM MENEJMENTIDA INNOVATSION YONDASHUVLARNING
AHAMIYATI

Abdurahmonova Irodaxon Sheraliyevna

Samarqand davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim menejmenti tizimida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati, ularning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim boshqaruvi an'anaviy yondashuvlardan farqli ravishda ijodkorlik, texnologik yangilanish, jamoaviy hamkorlik va strategik fikrlashni talab etadi. Maqolada innovatsion menejment tamoyillari, raqamli texnologiyalar asosidagi boshqaruv modeli hamda pedagogik jarayonda menejerlik kompetensiyasini rivojlantirish yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim menejmenti, innovatsion yondashuv, boshqaruv madaniyati, strategik menejment, raqamli ta'lim, kreativ fikrlash, samaradorlik, pedagogik innovatsiya, texnologik boshqaruv, rahbarlik kompetensiyasi.

Kirish. Bugungi kunda ta'lim menejmenti faqat tashkiliy-boshqaruv faoliyati emas, balki pedagogik jarayonni yangiliklar asosida rivojlantirishni nazarda tutuvchi tizimli yondashuvni talab qiladi. Innovatsion menejment orqali ta'lim muassasasi nafaqat o'quv jarayonini, balki inson resurslarini, axborot oqimini va moddiy-texnik bazani samarali boshqaradi. Shu bois ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarni joriy etish – ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirish va pedagogik jamoaning kasbiy o'sishini ta'minlashning eng muhim omillaridan biridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PF-5712-son Farmoni ("O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida") hamda PQ-3775-son qarori ("Ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida", 2018-yil 5-iyun) ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning huquqiy asoslarini belgilab bergan.

Muammoning o'rganilganlik darajasi. Ta'lim menejmenti va innovatsion yondashuvlar masalasi jahon pedagogika fanida keng o'rganilgan. Xorijiy tadqiqotchilardan P. Druker, E. Rogers, K. Argiris, G. Simon, M. Fullan kabi olimlar menejment jarayonida innovatsion fikrlash, o'zgarishlarni boshqarish va ta'lim tashkilotining raqobatbardoshligini ta'minlash yo'llarini tahlil qilganlar. E. Rogers o'zining "Diffusion of Innovations" asarida innovatsiyaning tarqalish bosqichlari va ularni boshqaruv jarayoniga qo'llash mexanizmini asoslab bergan.

O'zbekistonlik olimlardan A. Abduqodirov, N. Qodirova, D. Shodmonov, M. Xoshimov, O. Hasanboyevalarning ishlarida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, rahbarlarning menejerlik kompetensiyasini rivojlantirish va innovatsion boshqaruv madaniyatini shakllantirish masalalari yoritilgan.

Ta'lim menejmenti — bu ta'lim muassasasining maqsad va strategiyasini belgilash, resurslarni samarali taqsimlash, o'quv jarayonini boshqarish hamda natijadorlikni tahlil

Date: 29th October-2025

qilishga qaratilgan tizimli faoliyatdir. Bugungi kunda menejerlik faoliyati quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi lozim:

- strategik fikrlash va tahlil qilish qobiliyati;
- jamoani motivatsiya qilish;
- raqamli texnologiyalardan foydalanish;
- qaror qabul qilishda kreativ yondashuv.

Ta'lim sohasida menejmentning asosiy vazifasi — o'qituvchi va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini ochish, o'quv muhitini zamonaviy talablar asosida tashkil etishdir.

Innovatsion yondashuvlarning ta'lim menejmentidagi o'rni — bu boshqaruv jarayonida yangicha fikrlash, ilg'or texnologiyalar va samarali strategiyalarni qo'llashga asoslangan faoliyatdir. Ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlar quyidagi shakllarda namoyon bo'ladi:

- Raqamli boshqaruv tizimlari (elektron hujjat aylanishi, LMS, monitoring platformalari);
- Loyiha asosida boshqaruv (project management);
- Kreativ liderlik va jamoaviy boshqaruv;
- Ta'lim sifatini baholashda sun'iy intellekt va tahliliy dasturlar.

Innovatsion menejment o'quv jarayonini faqat nazorat qilish emas, balki o'qituvchilarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, ularni yangi g'oyalarni sinovdan o'tkazishga rag'batlantirishga xizmat qiladi. Innovatsion boshqaruv ta'lim muassasasida quyidagi ijobiy natijalarni beradi:

- o'qituvchilarda tashabbuskorlik va mas'uliyatni kuchaytiradi;
- o'quvchilarda mustaqil fikrlash va kreativ tafakkurni rivojlantiradi;
- o'quv jarayonining sifat monitoringini avtomatlashtiradi;
- jamoa ichidagi kommunikatsiyani yaxshilaydi;
- ta'lim muassasasining raqobatbardoshligini oshiradi. Shuningdek, innovatsion yondashuv rahbarning strategik qaror qabul qilish jarayonida tahliliy fikrlash va moslashuvchanlikni kuchaytiradi.

Ta'lim menejerlarining innovatsion kompetensiyasini rivojlantirishva zamonaviy menejer sifatida quyidagi kompetensiyalarga ega bo'lishi zarur:

- Axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ko'nikmasi;
- Tashkiliy liderlik va jamoa boshqaruvi;
- Muammoli vaziyatlarda ijodiy qaror qabul qilish;
- O'zgarishlarni boshqarish (change management) malakasi. Ushbu kompetensiyalarni shakllantirish uchun menejerlar doimiy o'qitish, malaka oshirish kurslari va tajriba almashish dasturlarida ishtirok etishlari lozim.

Xulosa. Ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlar tizimli ravishda joriy etilganda, nafaqat boshqaruv samaradorligi, balki ta'lim sifati ham sezilarli darajada oshadi. Innovatsion menejment ta'lim muassasasining ichki resurslarini optimal boshqaradi, jamoaning ijodiy potensialini ochadi va raqamli asr talablariga mos rivojlanish

Date: 29th October-2025

yo'lini belgilaydi. Shu sababli har bir rahbar va pedagog innovatsion tafakkur asosida faoliyat yuritishi zamon talabi hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship. — New York: Harper & Row, 1985.
2. Rogers E.M. Diffusion of Innovations. — New York: Free Press, 2003.
3. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. — Teachers College Press, 2016.
4. Argyris C. Integrating the Individual and the Organization. — New York: Wiley, 1964.
5. Hasanboyeva O. Pedagogik menejment asoslari. — Toshkent: Fan, 2017.
6. Qodirova N. Ta'lim tizimida innovatsion boshqaruvning psixologik xususiyatlari. — "Pedagogika va psixologiya" jurnali, 2021, №4.
7. Abduqodirov A. Ta'lim menejmenti va innovatsiyalar. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-3775-son qarori "Ta'lim tizimida innovatsion faoliyatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". — 2018-yil 5-iyun.
9. PF-5712-son Farmon "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida". — 2019-yil 29-aprel.

